

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМДА STEAM YONDASHUVINING АҲАМИЯТИ

Abdullayevna Gulnora Alesher qizi
Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on
shahar 19-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimida STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvining nazariy asoslari, pedagogik ahamiyati va amaliy imkoniyatlari tahlil qilinadi. STEAM yondashuvi bolalarda tanqidiy va ijodiy fikrlash, muammoni hal etish, jamoada ishlash hamda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy ta'lim modeli sifatida yoritiladi. Maqolada xalqaro ta'lim standartlari va ilg'or xorijiy tajribalar asosida STEAM yondashuvining maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, STEAM yondashuvi, integrativ ta'lim, ijodiy fikrlash, kompetensiya, innovatsion pedagogika.

Kirish

Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarmoqda. Xalqaro ta'lim makonida raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi, ijodkor va innovatsion salohiyatga ega shaxslarni tayyorlash ustuvor vazifaga aylangan. Ushbu jarayonda maktabgacha ta'lim bosqichi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki shaxsning asosiy kognitiv, ijtimoiy va emotsional kompetensiyalari aynan shu davrda shakllanadi.

So'nggi yillarda dunyo ta'lim amaliyotida STEAM yondashuvi keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuv fanlararo integratsiyani ta'minlab, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan. Ayniqsa, maktabgacha ta'limda STEAM elementlaridan foydalanish bolalarda tabiiy qiziqish, kuzatuvchanlik va ijodkorlikni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

STEAM yondashuvining mazmuni va nazariy asoslari

STEAM atamasi besh asosiy yo'nalishni o'z ichiga oladi: Science (tabiiy fanlar), Technology (texnologiya), Engineering (muhandislik), Arts (san'at) va Mathematics (matematika). Ushbu modelning asosiy g'oyasi fanlarni alohida-alohida o'qitishdan ko'ra, ularni yagona muammo yoki loyiha doirasida integratsiyalash orqali o'rgatishdan iborat.

Pedagogik nazariya nuqtayi nazaridan STEAM yondashuvi konstruktivizm, faoliyatga asoslangan ta'lim va kompetensiyaviy yondashuv tamoyillariga tayangan. Bolalar tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki bilimni faol ravishda kashf etuvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlariga to'liq mos keladi.

Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvining pedagogik ahamiyati

Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini joriy etish quyidagi muhim pedagogik vazifalarni hal etishga xizmat qiladi:

1. **Bilish faoliyatini rivojlantirish.** Tajribalar, kuzatishlar va oddiy tadqiqotlar orqali bolalarda ilmiy tafakkur elementlari shakllanadi.
2. **Ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish.** San'at va muhandislik faoliyatining uyg'unligi bolalarni nostandart yechimlar topishga undaydi.

3. **Muammoni hal etish ko'nikmalarini shakllantirish.** Loyihaviy faoliyat jarayonida bolalar muammo qo'yish, rejalashtirish va natijani baholashni o'rganadi.

4. **Kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish.** Jamoaviy ishlar bolalarda hamkorlik, muloqot va mas'uliyat hissini kuchaytiradi.

Xalqaro tajriba va STEAM yondashuvi

Rivojlangan davlatlar, jumladan AQSh, Janubiy Koreya, Finlyandiya va Yaponiya ta'lim tizimida STEAM yondashuvi maktabgacha bosqichdan boshlab izchil joriy etilmoqda. Ushbu mamlakatlar tajribasida o'yin faoliyatiga asoslangan STEAM mashg'ulotlari bolalarning intellektual va ijodiy rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani ilmiy tadqiqotlar bilan isbotlangan.

Xalqaro talablarga ko'ra, maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvi bolaning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, majburiy akademik yuklamasiz, qiziqarli va xavfsiz muhitda tashkil etilishi lozim.

STEAM yondashuvini amaliyotga joriy etish imkoniyatlari

Maktabgacha ta'lim muassasalarida STEAM yondashuvini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun quyidagi shart-sharoitlar muhim hisoblanadi:

- pedagoglarning STEAM kompetensiyalarini rivojlantirish;
- o'quv muhitini mos didaktik materiallar bilan ta'minlash;
- ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish;
- o'yin, loyiha va tajribaga asoslangan mashg'ulotlardan samarali foydalanish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvi zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismi bo'lib, bolalarni kelajak hayotiga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv bolalarning intellektual, ijodiy va ijtimoiy rivojini kompleks tarzda ta'minlab, xalqaro ta'lim standartlariga mos raqobatbardosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yakman, G. (2008). ***STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education.***
2. Bybee, R. (2013). ***The Case for STEM Education.*** NSTA Press.
3. OECD. (2019). ***Future of Education and Skills 2030.***
4. Miller, C. (2020). ***STEM and STEAM in Early Childhood Education.***